

MAGAZIN

Broj 15   novembar 2016.

RUSSIA BEYOND THE HEADLINES

SRPSKO IZDANJE

Ovaj dodatak uređuje i izdaje
Rosijska gazeta (Moskva), koja snosi
svu odgovornost za njegov sadržaj

SPECIJALNO IZDANJE

RUSIJA I DONALD TRAMP

■ Kako je Moskva reagovala na izbor novog američkog predsednika

■ Šta o Putinu misle Trampovi saradnici

■ Šta sve povezuje Donalda Trampa sa Ruskom Federacijom

■ Rusija i Amerika bi sada mogle da se dogovore

+
EKSKLUZIVNA ANALIZA OLEGA BONDARENKA
UKRAJINA, TRI GODINE KASNIJE

SAMO ZAPADU ODGOVARA RAT

predato u štampu 22. novembra 2016.

R MAGAZIN

Projekat „Russia Beyond the Headlines“ (RBTH), uključujući i njegovo izdanje „R Magazin“ koje izlazi na srpskom jeziku, finansira ruski dnevni list Rosijska gazeta. Ovaj dodatak je pripremljen bez učešća dopisnika i urednika partnerskog lista Nedeljnik. RBTH se finansira iz dela profita od reklame i sponzora, kao i od sredstava ruskih državnih ustanova. Mi zastupamo nezavisnu uredničku poziciju i prezentujemo različita gledišta na događaje u Rusiji i svetu kroz kvalitetne tekstove i stručna mišljenja. Od trenutka našeg osnivanja 2007. godine, težimo da zadovoljimo najviše uredničke standarde i objavljujemo najbolje primere novinarstva iz Rusije i o Rusiji. Na taj način želimo da nadomestimo značajnu prazninu koja postoji u prikazivanju naše zemlje u inostranim medijima.

Mišljenja eksperata i intervjuisanih osoba, kao i tekstovi u rubrici „Otvoreno“ i ilustracije uz njih, izabrani su da predstavljaju razna stanovišta i ne odražavaju nužno stanovište urednika projekta Russia Beyond the Headlines ili lista Rosijska gazeta. Russia Beyond the Headlines ne snosi odgovornost za nenaručene tekstove i fotografije.

internet-stranica: ruskarec.ru

email: editor@ruskarec.ru

telefon: 7 (495) 775 3114

faks: 7 (495) 988 9213

adresa: ул. Правды 24, д. 4, Москва 125993, Россия

Jevgenij Abov - **izdavač i direktor RBTH**

Vsevolod Pulja - **glavni urednik RBTH**

Vjačeslav Čarski - **generalni producent RBTH, izvršni urednik za Južnu i Istočnu**

Evropu

Dejan Mitevski - **odgovorni urednik R Magazina**

Alina Jabločkina - **urednik R Magazina**

Milan Radovanović - **jezički urednik**

Andrej Zajcev - **direktor fotografije**

Mila Domogacka - **direktor odeljenja preloma i dizajna**

Andrej Šimarski - **direktor odeljenja dizajna**

Za oglašavanje u ovom dodatku molimo vas da se obratite Juliji Golikovoj, direktoru odeljenja za odnose sa javnošću: julia.golikova@rbth.ru.

2016.

Sva prava zadržava FGBU „Rosijska gazeta“

Aleksandar Gorbenko - **predsednik redakcijskog saveta**

Pavel Njegoica - **generalni direktor**

Vladislav Fronjin - **glavni urednik**

Zabranjeno je kopiranje, distribucija ili preuzimanje sadržaja ovog izdanja, osim za ličnu upotrebu, bez pismene saglasnosti Rosijske gazete. Molimo vas da se za dozvolu obratite na telefon 7 (495) 775 3114 ili na editor@ruskarec.ru.

RBTH objavljuje 17 novinskih dodataka u 15 zemalja sa ukupnom mesečnom čitalačkom publikom od 6,7 miliona čitalaca a takođe održava 21 sajt na 17 jezika sa ukupnom publikom od 4,7 miliona mesečnih pratilaca. Štampana izdanja RBTH izlaze u dnevним listovima *The Daily Telegraph* (Velika Britanija), *Le Figaro* (Francuska), *Handelsblatt* (Nemacka), *Global Times* (Kina) i dr.

UVODNA REČ

TRAMPOMANIJA

Ovaj broj izlazi u kontekstu događaja koje su mnogi okarakterisali kao epohalne i prelomne. Još pre nekoliko meseci planirali smo da ovaj broj R Magazina bude posvećen trećoj godišnjici ukrajinskog „Evromajdana“ i da sadrži analize sadašnje situacije u Ukrajini i probleme Donbasa. Međutim, senzacionalna i neočekivana pobjeda Donalda Trampa na predsedničkim izborima u SAD primorala nas je da korigujemo plan i ujediniamo u ovom broju dve teme.

U velikom ekskluzivnom intervjuu o događajima u Ukrajini govori poznati ruski politolog i stručnjak za političke tehnologije Oleg Bondarenko, koji je dugo živeo i radio u toj zemlji i odlično poznaje njeno stanje iznutra. Pokušali smo zajedno sa njim da pretpostavimo kada i kako može biti prevaziđena „ukrajinska kriza“, šta će biti sa Donbasom i sporazumom iz Minska, i hoće li se u Kijevu dogoditi novi „Majdan“.

Najpopularnija ličnost ovog meseca svakako je novi predsednik SAD Donald Tramp. Ta tema je u periodu posle izbora bila krajnje aktuelna, tako da vam je možda pomalo i dosadila, ali smo se mi ipak potrudili da sakupimo najzanimljivije ocene i komentare „iz ruskog ugla“. Pored reakcija ruskih političara i eksperata, u ovom broju ćete naći i ekskluzivne komentare pojedinih stranih analitičara. Pitanje na koje svi oni pokušavaju da odgovore (a zajedno sa njima i mi) glasi: Kako će se izmeniti (i da li će se uopšte izmeniti) svet i šta će biti sa rusko-američkim odnosima za vreme predsedničkog mandata Donald Trampa, koga „optužuju“ da voli Rusiju?

Pored toga, naša nova autorka, mladi politolog Tatjana Zirjanova (jedno vreme je živela i radila u Srbiji), pokušala je da objasni fenomen iznenadne „trampomanije“ koja je obuzela Rusiju i Srbiju. Zanimljivo je da se i pozitivan stav prema Trampovoj pobjedi sada već može ubrojati među faktore koji zbližavaju naše bratske narode.

VJAČESLAV ČARSKI
generalni producent RBTH

R RUSSIA
BEYOND
THE
HEADLINES
Проект листа Российская Газета

НАШЕ ВЕСТИ
ИСПРИЧАНЕ
НА ВАШЕМ ЈЕЗИКУ

ЧИТАЈТЕ ВИШЕ НА
ruskarec.ru

Пријавите се
за наше недељне билтене
и увек први сазнајте
за нове садржаје:

ruskarec.ru/subscribe

[facebook /ruskarec](https://www.facebook.com/ruskarec)

[twitter /ruskarec](https://twitter.com/ruskarec)

Kako je Rusija reagovala na izbor novog predsednika SAD

Vladimir Putin je prvi predsednik koji je Trampu čestitao pobjedu. Poslanici Državne dume su 9. novembra ujutru aplauzom dočekali vest o porazu Hilari Klinton na predsedničkim izborima u SAD

RINA BIKOVA

Jedna od najupadljivijih razlika između predizborne retorike Donalda Trampa i retorike Hilari Klinton bio je stav prema Rusiji. Moskva je očigledno priželjkivala pobjedu Trampa kao perspektivnijeg kandidata kada je reč o odnosima dveju zemalja, i to ne odvajajući se od televizora. Finale „glavnog televizijskog šou-programa“ u Americi prikazano je i u Rusiji kao glavni „šou-program“. Federalni ruski TV kanali organizovali su

direktna uključivanja na biračka mesta, okrugle stolove i komentare pozvanih ljudi na različitim nivoima, od poslanika do diplomata. Vladimir Putin je prvi predsednik koji je Trampu čestitao pobjedu.

Komentarišući Trampovu pobjedu, šef ruske diplomatije Sergej Lavrov izjavio je da će Rusija ceniti rad nove administracije Bele kuće po njenim delima, i na njih će odgovarati takođe delima. Lavrov je istakao da je Ministarstvo spoljnih poslova RF spremno da radi sa svakim predsednikom, ali nije odgovorio

na pitanje smatra li da Trampova pobjeda odgovara Rusiji.

„Ja ne mogu reći da su svi prethodni lideri naših partnera u svakoj situaciji bili predvidivi. To je deo života, deo politike. Čuo sam mnogo reči, ali sud ćemo donositi po delima, i na ta dela ćemo odgovarati delima“, naglasio je on.

Šef Komiteta Saveta Federacije (gornjeg doma ruskog parlamenta) za međunarodna pitanja Konstantin Kosačov izjavio je da je Trampova pobjeda otvorila prostor za manevar u odnosima između RF i SAD: „Ali isti takav prostor se pojavio i pre osam godina, kada je pobjedio Obama... Znamo kako se sve to završilo... U svakom slučaju, bolje je ovo nego američko beznađe Hilari Klinton.“ Ranije je on izneo mišljenje da politički sistem SAD nije izdržao nove izazove.

Govoreći o uzrocima pobjede Donalda Trampa, predsednik Komisije Saveta

OVAKAV PROSTOR SE POJAVIO I PRE OSAM GODINA, KADA JE POBEDIO OBAMA... ZNAMO KAKO SE SVE TO ZAVRŠILO... U SVAKOM SLUČAJU, BOLJE JE OVO NEGO AMERIČKO BEZNAĐE HILARI KLINTON

Konstantin Kosačov

Federacije za medijsku politiku Aleksej Puškov je naglasio: „Rezultat izbora je pokazao da postoji ogroman jaz između vladajuće elite SAD, koja stoji iza Klintonove, i većine američkih građana. To je i bio uzrok Trampove pobeđe.“

Poslanici Državne dume su 9. novembra ujutru aplauzom dočekali vest o porazu Hilari Klinton na predsedničkim izborima u SAD. Lider Liberalno-demokratske partije Rusije (LDPR) Vladimir Žirinovski je izjavio da je na predsedničkim izborima u SAD „pobedio bolji“. „Neka se baba Hilari malo odmori“, rekao je on. Lider LDPR je kao uzrok pobeđe milijardera Donalda Trampa naveo želju građana SAD da mirno žive i to što je Klintonova pretela Rusiji ratom. Žirinovski je takođe najavio da će u čast novog američkog predsednika organizovati banket sa šampanjcem.

Član Komiteta Državne dume za međunarodna pitanja i zamenik sekretara Generalnog saveta „Jedinstvene Rusije“ Sergej Železnjak izjavio je da rezultat predsedničkih izbora u SAD dokazuje da su Amerikanci umorni od veštačke konfrontacije.

„Tok i rezultat upravo okončane izborne kampanje pokazuje da su Amerikanci revoltirani agresivnošću i neefi-

kasnošću politike prethodne vašingtonske administracije, koja je građane SAD držala kao taoce svojih nepromišljenih i destruktivnih poteza“, naglasio je poslanik. Po Železnjakovom mišljenju, kandidatkinja Demokratske stranke Hilari Klinton izgubila je podršku mnogih birača između ostalog i zbog „besomučne antiruske histerije“. Zato su građani SAD umesto nje podržali težnju republikanca Donalda Trampa da se pozabavi rešavanjem pitanja unutrašnje politike i da uspostavi saradnju sa Rusijom, istakao je ruski parlamentarac.

Železnjak je takođe naveo da Trampova pobeđa može doprineti pozitivnim promenama na Balkanu:

„Politika prethodne Obamine administracije na Balkanu, usmerena na beskompromisno širenje NATO-a, bila je unapred osuđena na neuspeh i postala je uzrok mnogih sistemskih kriza, koje su se u najvećoj meri odrazile u Crnoj Gori. Sada se, međutim, pojavila nada da pobeđa Donalda Trampa na predsedničkim izborima može doneti dugo očekivane pozitivne promene u ovom važnom regionu, i da će se balkanska pitanja rešavati uz uvažavanje interesa svih strana, pre svega volje građana samih balkanskih zemalja.“

Tramp će imati problema

U svojim predizbornim programima Tramp je mnogo govorio o dijalogu sa Rusijom. Treba ipak imati na umu da znatan deo američke elite, uglavnom liberalne orijentacije, otvoreno mrzi Rusiju. Još je važnije to što Tramp i nema ozbiljne planove u pogledu Rusije. Svakako treba voditi dijalog sa SAD, pa čak se i naši odnosi možda mogu malo sanirati. Međutim, ono glavno što Rusija treba da učini jeste da nastavi sa svojom politikom nezavisno od Trampovog dolaska na vlast u Americi

*Ponovo u R Magazinu
Sergej Karaganov,
dekan Fakulteta svetske
ekonomije i međunarodne
politike Nacionalnog
istraživačkog univerziteta
„Visoka škola ekonomije“*

SERGEJ KARAGANOV

Američki izbori su pre svega pokazali da je američki politički sistem ozbiljno „načet“. On ne obezbeđuje ni konsolidaciju elite, ni konsolidaciju društva. I to je loša vest za Ameriku. Ne znam da li je to dobro za sav ostali svet, s obzirom na to da je Amerika u njemu ključni akter. Mislim da se dolar ipak drži u najvećoj meri na poverenju u američki politički sistem. A sada je to poverenje poljuljano. Naravno, u svakom društvu postoje dijagonalno suprotni stavovi, ali tako duboka mržnja koju smo videli tokom predizborne kampanje u Americi ne postoji u društvima koja normalno funkcionišu. Danas je društvo u SAD zaista duboko podeljeno i njegovi delovi se međusobno mrze.

Ne znam koji su Trampovi ciljevi osim izjava da on želi da učini Americu snažnom. Posle pobeđe na izborima on će morati da pripremi konkretan program, a to će biti veoma teško. Njegov prethodnik Barak Obama došao je u Belu kuću sa dobrim programom, ali je doživeo neuspeh upravo zato što društvo u velikoj meri nije bilo spremno da podrži bilo kakav jedinstveni program. Amerika je suviše podeljena.

Jasno je da Amerika može biti snažna, samo ne znam hoće li Trampu biti dozvoljeno da realizuje svoj plan, koji podrazumeva delimični izolacionizam i koncentrisanje SAD na sopstvene probleme (uzgred, to je predlagao i Obama, doduše u mekšoj i liberalnijoj varijanti). U principu, Amerika bi, naravno, trebalo da se pozabavi modernizacijom svoje infrastrukture, koja, kako svi kažu, spada među najzaostališe u razvijenim zemljama sveta.

U svojim predizbornim programima Tramp je mnogo govorio o dijalogu sa Rusijom. Treba ipak imati na umu da znatan deo američke elite, uglavnom liberalne orijentacije, otvoreno mrzi Rusiju. Još je važnije to što Tramp i nema ozbiljne planove u pogledu Rusije. Svakako treba voditi dijalog sa SAD, pa čak se i naši odnosi možda mogu malo sanirati. Međutim, ono glavno što Rusija treba da učini jeste da nastavi sa svojom politikom nezavisno od Trampovog dolaska na vlast u Americi. Mene veoma zabrinjava to što su mnogi ruski komentatori u veli-

ALEKSEJ IORŠ

NJEGOV PRETHODNIK BARAK OBAMA DOŠAO JE U BELU KUĆU SA DOBRIM PROGRAMOM, ALI JE DOŽIVEO NEUSPEH UPRAVO ZATO ŠTO DRUŠTVO U VELIKOJ MERI NIJE BILO SPREMNO DA PODRŽI BILO KAKAV JEDINSTVENI PROGRAM. AMERIKA JE SUVIŠE PODELJENA

koj meri dovodili našu politiku u vezu sa ishodom američkih izbora. Mi treba da se okrenemo Istoku i da produbljujemo odnose sa Kinom, a ujedno da se trudimo i oko vodećih evropskih zemalja kako bismo sprečili srozavanje Evrope u novi raskol. Treba da sprovedimo sopstvenu politiku. Ne da se ukopavamo, nego da nastavimo prilično uspešnu liniju koje se držimo već nekoliko godina. To je zaustavljanje sada već posustale ekspanzije Zapada, a ona je pretila sukobom, i to je razvoj našeg istočnog vektora uz očuvanje, koliko je to moguće, dobrih odnosa sa evropskim zemljama.

Ne treba zaboraviti da nije Amerika jedina zemlja u kojoj je društvo podeljeno. Evropa je u daleko bezizlaznijoj kri-

zi od Amerike. Najzad, moramo biti potpuno svesni da Rusija ima jedan zadatak – da postane velika sila. To pre svega znači da se mora ozbiljno boriti protiv korupcije i da mora sprovesti ekonomske reforme koje će obezbediti efikasan ekonomski rast.

Savremena evropska elita je u većini zemalja EU bankrotirala, što je bilo kristalno jasno i pre Trampove pobeđe. Znatan deo evropske elite hteo je nekako da se osloni na SAD ne želeći da troši novac za odbranu niti da sprovedi sopstvenu politiku. Sada im je ta karta, po svemu sudeći, ispala iz ruku, jer je sasvim izvesno da će Amerika nastaviti sa povlačenjem iz Evrope. U Trampovom mandatu će se taj proces ubrzati. Prema tome, Evropljani sami moraju da razmišljaju o sopstvenoj sudbini.

Dalje, Donaldu Trampu i onima koje Tramp predstavlja uopšte nije stalo do Sirije. Oni ne shvataju zašto je potrebno tamo gurati nos, i zašto je Amerika tamo prisutna. Druga je stvar što smo videli da se i sam Obama, koji bi preko državnog sekretara Džona Kerija hteo da se dogovori sa Rusijom o nekakvoj saradnji, suočio sa torpediranjem svojih napora kada su čak i u njegovoj administraciji pojedine snage isprovocirale konflikte sa Moskvom. Prema tome, i Tramp će svakako imati probleme u tom smislu, tj. biće onih koji će mu smetati da uspostavi saradnju sa Rusijom.

Nisu svi kao Tramp:

Šta o Putinu misle Trampovi saradnici?

Poznato je da se Donald Tramp zalaže za poboljšanje odnosa sa Rusijom, ali među onima koji mogu postati deo njegove administracije ima i ljudi suprotnih stavova

OLEG JEGOROV

Novoizabrani predsednik SAD Donald Tramp u više navrata je davao pozitivne izjave u vezi sa Rusijom. Putina je okarakterisao kao snažnog lidera, pominjao je da SAD i Rusija treba zajedno da se bore protiv „Islamske države“ i najavljuvao da će razmotriti pitanja sankcija i priznavanja Krima kao dela Rusije. Međutim, u Trampovom okruženju ima i onih koji svoje stavove nisu uskladili sa retorikom svoga lidera i oštro kritikuju Moskvu.

„DOBRI I ZLI POLICAJAC“

Jedan kritičar ruske politike će sigurno biti u budućoj Trampovoj administraciji. To je novoizabrani potpredsednik Majk Pens. Na potpredsedničkoj predizbornoj debati održanoj 4. oktobra ovaj republikanac je neočekivano iskritikovao Rusiju, i to daleko oštrije od svoga suparnika, demokrate Tima Kejna.

Govoreći o sirijskom problemu, Pens je izjavio da „provokaciju Rusije treba dočekati američkom snagom“, i dopustio je mogućnost vazdušnog udara na trupe ruskog saveznika Asada, što je u velikom kontrastu sa Trampovim izjavama o mogućem savezu sa Rusijom protiv „Islamske države“. U istoj debati Pens je za Putina rekao da je on „mali i jogunasti vođa“ i naglasio da je Obamina slabost jedini uzrok uspeha Moskve na međunarodnoj političkoj sceni.

Komentator agencije *Bloomberg* Leonid Beršidski pretpostavio je da razilaženje u Trampovoj i Pensovoj retorici može imati dva razloga: ili njih dvojica funkcionišu po principu „dobri i zli policajac“, tj. jedan namerno hvali a drugi namerno kritikuje Putina, ili oni zaista po tom pitanju imaju različite stavove. „To takođe može značiti da će se unutar Trampove administracije voditi debate o mogućnosti saradnje sa Putinom“, pisao je Beršidski u oktobru.

Pens je izjavio da „provokaciju Rusije treba dočekati američkom snagom“, i dopustio je mogućnost vazdušnog udara na trupe ruskog saveznika Asada, što je u velikom kontrastu sa Trampovim izjavama o mogućem savezu sa Rusijom protiv „Islamske države“

„BIVŠE“ IZJAVE „BUDUĆEG“ DRŽAVNOG SEKRETARA

Jevgenij Minčenko, ekspert za političke tehnologije i direktor komunikacionog holdinga „Minčenko konsalting“, istakao je u razgovoru sa dopisnikom R Magazina da među Trampovim pristalicama pored Pensa ima i drugih političara koji se zalažu za odvratanje Rusije. Tom taboru, kaže Minčenko, pripada i čovek kome, sudeći po saopštenjima američkih medija, može biti poverena funkcija državnog sekretara.

NBC procenjuje da će Tramp za šefa Stejt departmenta postaviti veterana Republikanske partije Njuta Gingriča, a on je u aprilu 2014. godine govorio da će Rusija, vrlo verovatno, napa-

sti zemlje gde (kao na Krimu) žive etnički Rusi, te da je neophodno odvratiti tu opasnost. Pored toga, kaže se da on podržava isporuke oružja Ukrajini sa ciljem da se osigura bezbednost Evrope.

„PRORUSKI TABOR“

Sa druge strane, po rečima Jevgenija Minčenka, u Trampovoj ekipi ima i ljudi koji su pristalice saradnje sa Rusijom i to govore otvoreno kao i Tramp. To je pre svega Majkl Flin, bivši šef Vojne obaveštajne službe (DIA), kandidat za funkciju savetnika za nacionalnu bezbednost. Flin smatra da je Moskva važan akter na Bliskom istoku koji može da utiče na Iran.

NJUT GINGRIČ JE U APRILU 2014. GOVORIO DA ĆE RUSIJA, VRLO VEROVATNO, NAPASTI ZEMLJE GDE (KAO NA KRIMU) ŽIVE ETNIČKI RUSI, TE DA JE NEOPHODNO ODVRATITI TU OPASNOST

Bivši obaveštajac je uveren da Moskva i Vašington treba da prestanu sa „pokazivanjem mišića“ i da se okrenu tesnoj saradnji na Bliskom istoku. „Čarke između SAD i Rusije nisu donele nikakvu korist, samo su produbile konflikt“, izjavio je Flin u emisiji ruske državne televizije RT u decembru 2015. godine.

U pristanice poboljšanja odnosa sa Rusijom Minčenko je ubrojao i Džefa Sešnsa, za koga novinska agencija *Politico* smatra da je mogući kandidat za mesto ministra odbrane. Sešns je u predizbornoj kampanji podržao Trampove izjave o dijalogu sa Rusijom: „Mi treba da sagledamo način kako da okončamo ovo neprijateljstvo koje gura našu zemlju u opasnost i košta nas milijarde dolara.“

PROBLEM NIJE U ADMINISTRACIJI NEGO U PARLAMENTU

Ričard Vajc, direktor Centra za vojno-političku analizu Instituta Hadson, konstatuje da će i pored razlika u stavovima koje se primećuju u Trampovom timu odlučujuće biti ono gledište koga se priznava sam predsednik.

„Ja verujem da izabrani predsednik Tramp iskreno želi da poboljša odnose sa Rusijom i planira da unese izvesne izmene u politiku po tom pitanju kako bi postigao taj cilj“, rekao je Vajc za *R Magazin*. „Pojedini ljudi su pod uticajem prethodnih funkcija izrazili drugačije stavove od Trampa, između ostalog i u pogledu Rusije. Ali oni će na kraju ipak realizovati politiku koju usvoji Bela kuća.“

Jevgenij Minčenko smatra da će Trampu u izgrađivanju odnosa sa Rusijom najveći otpor pružiti parlament, gde dominira frakcija republikanskih „jastrebova“ koji uvek imaju negativan stav prema Rusiji. Da bi promenio politički kurs prema Rusiji, Donald Tramp će morati da pronađe neki kompromis sa sopstvenom strankom.

Rusija i SAD mogu da se dogovore

Snage u SAD koje su nastrojene konfrontaciji sa Moskvom sada su u opoziciji, kaže poznati nemački politikolog

ALEKSANDAR RAR

Predsednički izbori u SAD bili su neverovatna senzacija – pobedio je kandidat Republikanske stranke, milijarder Donald Tramp. On je odneo pobjedu i pored toga što su protiv njega iskorišćeni svi metodi predizborne borbe koji su bili na raspolaganju vladajućoj političkoj eliti Sjedinjenih Američkih Država i moćnoj vašingtonskoj birokratiji. Protiv Trampa su bili i svi liberalni zapadni mediji, koji su sa užasom pratili izbornu kampanju republikanskog kandidata i činili sve što je u njihovoj moći da zaustave njegov uspon na Olimp američke vlasti.

Nije biran samo predsednik Amerike nego i lider zapadnog sveta. Kakav značaj to ima za Zapad? Mislim da će Evropska unija bar pola godine biti u šoku od rezultata američkih izbora. Pa ipak, sada su pod najvećim stresom svakako istočnoevropske zemlje. One zavise od SAD više nego Nemačka i Francuska, i sada

će morati iz temelja da preispitaju svoje odnose sa Belom kućom.

Evropskoj uniji sada ne preostaje ništa drugo nego da svoju krajnju zbnjenost pokuša da sakrije ozbiljnim izrazom lica. Evropljani će na kraju krajeva morati da potisnu svoju sujetu i da uspostave kontakte sa Trampovom administracijom.

Ne treba gubiti iz vida da Evropska unija nije samostalna organizacija. Ona dosta zavisi od američke politike, tako da će se sada mnogo toga u EU promeniti. Najvažniji sporni momenti, koji će biti glavna tema u pregovorima između Evrope i SAD, ticaće se NATO-a. Tramp je u više navrata izjavljivao kako namešta da finansira potrebe američkog stanovništva, a većinu zadataka NATO-a i raznorazne vojne operacije Alijanse na Bliskom istoku neka plaćaju sami Evropljani. Do sada su članice Alijanse uvek rado prebacivale finansijsku odgovornost na Ameriku, a sada će se sve promeniti. Upravo će pitanje daljeg finansiranja NATO-a biti najveći problem u američko-evropskim odnosima.

Trampova pobjeda će uliti samopouzdanje svim populističkim, desničarsko-populističkim, pa čak i nacionalističkim pokretima i organizacijama unutar Evropske unije. Francuska političarka Marin Le Pen uskoro će primetiti porast broja svojih pristalica uoči predsedničkih izbora u Francuskoj narednog proleća. Podršku će osetiti i kritičari politike nemačke kancelarke Angele Merkel.

Hoće li Trampovim ulaskom u Belu

PROGNOZIRAM DA ĆE SE U NAJSKORIJE VREME UČVRSTITI SAVET NATO-RUSIJA. U OKVIRU TE ORGANIZACIJE BIĆE POKRENUT OTVOREN I POŠTEN RAZGOVOR O TOME KAKO DA SE KORIGUJE EVROPSKA BEZBEDNOST. NE ISKLJUČUJEM MOGUĆNOST PREISPITIVANJA MNOGIH ODLUKA KOJE JE SVOJEVREMENO DONELA ADMINISTRACIJA BARAKA OBAME VEZANIH ZA JAČANJE NATO-a U BALTIČKIM ZEMLJAMA I POLJSKOJ

kuću splasnuti antirusko raspoloženje u Evropi? Sve zavisi od toga kako će se i o čemu dogovoriti američki i ruski lider. Postoje velike šanse da će predsedniku Rusije Vladimiru Putinu i novoj američkoj administraciji poći za rukom da sklope istorijski dogovor, kako bi zaustavili konfrontaciju između Rusije i Zapada.

Sada je američka protivraketa odbrana usmerena protiv Rusije, ali ja sam uveren da će Tramp izmeniti tu situaciju. Ako Rusija i SAD počnu da se dogovaraju o najvažnijim svetskim problemima, onda će splasnuti i antiruska historija u pribaltičkim državama i Poljskoj. Dosada su te istočnoevropske države osećale zaštitu Amerike, ali sada su SAD zainteresovane za rešavanje sasvim drugih pitanja i u tim uslovima će politička elita Poljske i baltičkih zemalja morati da „podvije rep“ i da se prilagodi novoj situaciji. Takođe, podršku američkih političara imaće i one snage u Francuskoj i Nemačkoj koje se zalažu za normalizaciju odnosa Zapada sa Rusijom.

Ja prognoziram da će se u najskorije vreme učvrstiti Savet NATO–Rusija. U okviru te organizacije biće pokrenut otvoren i pošten razgovor o tome kako da se koriguje evropska bezbednost. U vezi sa tim ne isključujem mogućnost preispitivanja mnogih odluka koje je svojevremeno donela administracija Baraka Obame vezanih za jačanje NATO-a u baltičkim zemljama i Poljskoj. Pored toga, nova administracija SAD neće trpeti da istočnoevropske zemlje provokiraju konflikte sa Rusijom, a da se zatim kriju iza SAD.

Takođe očekujem da će SAD najzad prestati da vrše pritisak na Evropu po pitanju antiruskih sankcija, s obzirom na to da je Donald Tramp imao sasvim drugačije shvatanje događaja na ruskom Krimu od Baraka Obame. Prema tome, mislim da će i pitanje sankcija uvedenih Rusiji biti temeljito preispitano.

Sa Trampovim dolaskom na vlast ukrajinska kriza će otići u drugi plan na spisku prioriteta spoljne politike američke administracije. Nastupiće situacija u kojoj nikome nije stalo do Ukrajine. A Kijev, koji se nadao da će predsednički kandidat Demokratske stranke SAD Hilari Klinton opskrbiti Ukrajinu oružjem, biće prinuđen da gradi odnose sa Zapadom i Trampom sa sasvim drugačijih pozicija. Kijev će morati da ispunjava sporazum iz Minska u punom obimu i da sprovodi politiku mira u Donbasu.

Nema sumnje da će Trampova pobjeda izmeniti svet. Zapad će postati drugačiji.

U AMERIČKOM POLITIČKOM POLJU ĆE SE POJAVITI I „JASTREBOVI“, I TRAMP ĆE MORATI DA BALANSIRA IZMEĐU RAZLIČITIH POLITIČKIH GRUPACIJA I SNAGA

Drugačija će biti i sama Amerika. Tramp će se, kao što je i obećao, usredsrediti na američke unutrašnje probleme i vodiće konstruktivan razgovor sa predsednikom Rusije Vladimirom Putinom i kineskim liderom Si Dinpingom, kao i sa ostalim liderima, sa ciljem da se obustave sadašnji međunarodni konflikti.

Pa ipak, svi ti događaji se neće odigrati u jednom trenutku. Nije sve zavisilo ni od Obame. Dosada je bio problem što je Amerika svojevremeno otpisala Rusiju, smatrajući da zemlja koja je izgubila u Hladnom ratu treba da se pomiri sa novim pravilima, a ta pravila dikтира Zapad. Sa druge strane, Tramp je u svojoj predizbornoj kampanji više puta govorio o tome da stavove Moskve treba uzimati u obzir i da Rusiju treba poštovati. On to nije govorio tek tako. On je shvatao da takvo raspoloženje dominira u američkoj političkoj eliti. Uostalom, Trampova pobjeda na izborima dokazuje da SAD zaista žele normalizaciju odnosa sa Moskvom. I ako Amerika i Rusija postignu dogovor, onda će ga, naravno, postići i Evropa i Rusija.

Sa druge strane, ne treba gajiti ni iluzije o Trampovoj svemoći. On ne može u potpunosti da preokrene svu američku politiku i da svim saveznicima SAD okrene leđa. Američki predsednik ne donosi odluke samostalno. On mora da radi sa Kongresom i sa svojom administracijom. Naravno, u američkom političkom polju će se pojaviti i „jastrebovi“, i Tramp će morati da balansira između različitih političkih grupacija i snaga. Međutim, sama činjenica da je Tramp pobjedio govori u prilog tome da snage u američkoj politici koje su zainteresovane za konfrontaciju sa Rusijom odlaze u opoziciju. To svakako menja atmosferu i u SAD, i u Evropi.

Najvažnije je da se pojavila šansa za promenu atmosfere u rusko-američkim odnosima, i ona može poslužiti kao plodno tlo za donošenje sudbonosnih odluka.

Aleksandar Rar je političolog, direktor Nemačko-ruskog foruma (Nemačka)

Trampu predstoji veoma teška borba

Američki istoričar i politikolog, profesor Njujorškog i Prinstonskog univerziteta, govori o mogućim odnosima Rusije i SAD posle Trampovog dolaska na vlast

STIVEN KOEN

Odnos između Amerike i Rusije je jedno od pitanja po kojima su se Trampova shvatanja veoma razlikovala od stavova Hilari Klinton i čitave spoljnopolitičke elite SAD. Sada smo mi (to su moje, a ne Trampove reči) u stanju hladnog rata sa Rusijom, s tim što je sadašnja situacija daleko opasnija od prvog Hladnog rata koji smo vodili 40 godina i koji smo okončali.

Postoje tri regiona gde između Rusije i SAD može iznenada i veoma lako da izbiče oružani konflikt. To su Baltik, Ukrajina i Sirija. A Tramp je govorio da želi da poboljša odnose između naših zemalja. Njegove izjave su bile u velikoj meri fragmentarne, ali su se veoma razlikovale od izjava drugih političara. Tramp je govorio da želi da saraduje sa Vladimirom Putinom, te da bi po njegovom mišljenju bilo izvanredno ako bi Rusija i SAD ujedinile napore u borbi protiv terorista u Siriji. On ništa nije govorio o pitanju Ukrajine. To su aktuelni problemi.

Ako Tramp i odluči da deluje u tom pravcu, onda to ne bi trebalo da radi javno nego privatnim kanalima. A ako on počne da se kreće u pravcu popuštanja tenzije u odnosima sa Rusijom i razvoja saradnje, recimo, u pogledu Sirije, onda će mu se suprotstaviti moćna unutrašnja koalicija pristalica hladnog rata, koja obuhvata kako demokrate, tako i republikance, a takođe medije. U tom slučaju Trampu predstoji veoma teška borba. Sa druge strane, treba istaći da je u SAD spoljna politika takva sfera u kojoj je predsednik praktično nezavisan. Podrška Kongresa će mu biti potrebna samo ukoliko poželi da sklopi neki sporazum sa drugom zemljom. Pitanje je da li Tramp zaista želi da poboljša odnose sa Rusijom, i da li je Putin spreman za to. Mislim da je Putin spreman, a da li će Tramp delovati u tom pravcu ili ne – pokazaće vreme.

Osam Trampovih „veza” sa Rusijom

Izbor za mis, savetnici, votka... Šta sve povezuje Donalda Trampa sa Rusijom?

JEKATERINA SINELJŠČIKOVA

Mnogi su intenzivno tražili Trampove veze sa Rusijom još tokom izborne kampanje, kada su liberalno nastrojeni zapadni mediji nazivali republikanskog kandidata „Putinovom marionetom“ i „štićenikom Kremlja“. U predizbornoj retorici poznatog američkog milijardera često je bilo neočekivanih izjava, a posebno mesto u njima zauzimala je ruska tema. Naime, Tramp je govorio da se mogu ukinuti sankcije Rusiji, može

se priznati Krim i mogu se „regulisati odnosi sa Rusijom“ ukoliko on postane predsednik. Sada, kada je to i postao, mnogi u svetu (pa i u samoj Rusiji) sa još većim žarom pokušavaju da pronađu Trampove „veze sa Kremljom“.

1. NEOSTVARENA ŽELJA: NEBODER U MOSKVI

Mediji znaju za pet poseta Donalda Trampa Rusiji, i sve one bile su vezane za građevinske projekte ovog biznismena i njegovog konglomerata „Trump Or-

ganization“. Tramp je prvi put došao u Rusiju 1987. godine da zajedno sa sovjetskim rukovodstvom i kompanijom „Inturist“ razmotri pitanje izgradnje modernog hotela, ali taj projekat u SSSR-u nije zaživeo. Zatim je bilo planova za izgradnju elitnih stambenih zgrada i hotela, poslovnog centra, za rekonstrukciju hotela „Moskva“ i „Rusija“, za prodaju licenci brenda Trump u Rusiji, izgradnju dečjeg zabavnog centra „Park čude-sa“ (najvećeg takvog na svetu), i najzad, za izgradnju nebodera Trump Tower, sličnog onom u Njujorku.

Ništa od toga nije realizovano. Tramp

Mladi je tokom dve godine mnogo puta dolazio u poslovne posete Ruskoj Federaciji. Možda će sada „Trump Organization“ u Rusiji zaista uspeti da ostvari neke svoje ideje.

2. IZBOR ZA MIS

Trump je toliko želeo da izgradi svoj neboder u Moskvi da je 2013. godine u glavnom gradu Rusije organizovao izbor za Mis univerzuma u okviru koga se očekivalo potpisivanje ugovora sa firmom Arasa Agalarova „Crocus Group“ – najvećom građevinskom kompanijom u Rusiji.

Trump je doveo devojke iz 86 zemalja sveta i nadao se da će jedan od gostiju njegove akcije biti i Vladimir Putin. „Mislite li da će Putin doći na izbor za Mis univerzuma u novembru u Moskvi? Ako dođe, postaće moj najbolji prijatelj“, pisao je Trump na Tviteru. Putin nije došao, ali su se zato sa američkim milijarderom fotografisali mnogi estradni izvođači Rusije sa poznatim pop pevačem Filipom Kirkorovom na čelu. Sada svi oni imaju fotografije sa novim predsednikom SAD.

3. SAVETNICI

Trump je tek počeo da se bavi politikom, ali je počeo odmah od najvažnije funkcije. Pojedini savetnici u timu koji je radio na projektu „Donald Trump – predsednik SAD“ imaju izvesne veze sa Rusijom. Šef Trampovog predizbornog štaba Pol Manafort ranije je bio konsultant predsednika Ukrajine Viktora Janukoviča. On je napustio Trampov štab u avgustu 2016. godine. Prema podacima koje iznosi list *Financial Times*, u Ukrajini je sa Manafortom radio prevodilac koji je imao neke veze sa vojnom obavestajnom službom RF.

Drugi Trampov konsultant, Karter Pejds, ranije je saradivao sa ruskom kompanijom „Gazprom“ preko investicione banke Merrill Lynch. I on je napustio Trampov tim jer su bile iznete sumnje da on vodi privatne pregovore sa ruskim funkcionerima o ukidanju sankcija ukoliko pobedi Trump, i za to se zainteresovao FBI.

Glavni Trampov savetnik i organizator preliminaranih unutarstranačkih izbora u Njujorku bio je Majkl Kaputo. On je tokom 1990-ih živio u Rusiji i bio je angažovan u predizbornoj predsedničkoj kampanji Borisa Jeljcina. Kaputo takođe nije stigao sa Trampom do kraja – napustio je tim u julu zbog nezgodne poruke na Tviteru (uvredio je kolegu).

Svojevremeno je Trump došao na ideju da na Menhetnu podigne spomenik Kristiforu Kolumbu visok kao Statua Slobode, i za taj posao je angažovao poznatog vajara Zuraba Ceretelija. Međutim, nekoliko američkih gradova je odbilo da prihvati „ruskog Kolumba“

„Mislite li da će Putin doći na izbor za Mis univerzuma u novembru u Moskvi? Ako dođe, postaće moj najbolji prijatelj“, pisao je Trump na Tviteru. Putin nije došao

On je u saradnji sa kompanijom „Drinks Americas“ 2005. godine pokrenuo sopstveni brend votke, a 2007. je tu votku doneo na „Sajam milionera“ u Moskvi. Ona je bila skuplja od ostalih „premijum“ brendova

4. RUSI – NAJBOLJI KUPCI NEKRETNINA

Kako je jednom priznao sin novog američkog predsednika, Donald Trump Mladi, građani Rusije čine neproporcionalno veliki procenat klijenata u mnogim projektima. „Mi vidimo da iz Rusije teku reke novca“, govorio je on. A drugi Trampov sin, Erik, jednom je rekao da su „Rusi najbolji kupci nekretnina“.

Međutim, malo je „ruskih“ sporazuma koji su poznati javnosti. Najpoznatija je svojevremeno bila prodaja kuće u Palm Biču za devedeset pet miliona dolara milijarderu Dmitriju Ribolovljevu, koji se obogatio prodajom kalijum-hlorida.

5. POREĐENJE SA GORBAČOVOM

Zapadni mediji su se većinom do poslednjeg trenutka borili protiv Trampa, i između ostalog su ga poredili sa Mihailom Gorbačovom (poslednji generalni sekretar CK KPSS i jedini predsednik SSSR-a). Radikalne Trampove izja-

ve vezane za spoljnu politiku Amerike bile su, navodno, u najmanju ruku najava „perestrojke“, s tim što je ona, za razliku od Gorbačovljeve perestrojke, trebalo da ima izolacionistički vektor (izlazak iz STO, uskraćivanje bespogovorne podrške NATO-u, i sl.).

Pored toga, mediji su navodili kako je jednom Trampu poslat Gorbačovljevi dvojnik, koga je biznismen većano dočekao u holu svog nebodera.

6. CERETELIJEV „RUSKI KOLUMBO“

Svojevremeno je Trump došao na ideju da na Menhetnu podigne spomenik Kristiforu Kolumbu visok kao Statua Slobode, i za taj posao je angažovao poznatog vajara Zuraba Ceretelija. Međutim, nekoliko američkih gradova je odbilo da prihvati „ruskog Kolumba“, a takođe Španija i zemlje Latinske Amerike. Sudeći po saopštenjima ruskih medija, Cereteli je preradio Kolumbovu statuu u Petra Prvog, koji je zatim postavljen nedaleko od Tretjakovske galerije u ulici Krimski Val. Uzgred, mnogim Moskvljanima se ne sviđa ovaj spomenik visok 98 metara, podignut „u čast 300-godišnjice ruske flote“. Oni tvrde da spomenik nije u proporciji sa arhitekturom stare Moskve i da je „ružan“.

7. FILM LEONIDA GAJDAJA

Donald Trump je tokom 1990-ih pomogao kulturnom ruskom reditelju Leonidu Gajdaju da snimi svoj poslednji film, komediju pod nazivom „U Deribasovskoj ulici je lepo vreme, ili na Brajton Biču opet pada kiša“. Dosada niko nije obraćao posebnu pažnju na izraze zahvalnosti u titlovima uz film, a sada, posle Trampove pobe, i o tome se piše na društvenim mrežama.

8. TRAMPOVA VOTKA U MOSKVI

Trump je često svojim imenom nazivao plodove svoga rada – nebodere, parfeme, intimno rublje, pa čak i votku. On je u saradnji sa kompanijom „Drinks Americas“ 2005. godine pokrenuo sopstveni brend votke, a 2007. je tu votku doneo na „Sajam milionera“ u Moskvi. Ona je bila skuplja od ostalih „premijum“ brendova (flaša je koštala 30 dolara). Verovatno se američki biznismen nadao da će Trampovu votku Rusi zavoleti više nego svoju. Iste godine je planirano da se ta votka izvozi na rusko tržište, pa je čak snimljen i odgovarajući reklamni video-klip, ali taj projekat nije zaživeo.

Odlazi cirkus... Ostaju njih dvojica

Izbori 45. predsednika Amerike pretvoreni su u fascinantan rijaliti šou u kome je Tramp pobedio „kao iskusniji“. On je od samog početka ubrojan u autsajdere, i zbog toga su Rusi i Srbi još više navijali za njega. Zbog toga je i šamar koji je Tramp zalepio američkoj eliti, dočekan aplauzom čak i u Državnoj dumi RF

TATJANA ZIRJANOVA

Nedavno završena pred-sednička trka, najskandaloznija u istoriji Amerike, privukla je pažnju nezabeleženog broja gledalaca u celom svetu, ne samo zato što su obe ekipe usrdno pretresale prljav veš suparničkog kandidata, i što je šou-program bio atraktivan skoro kao najbolja ostvarenja Holivuda. Neka nam oprostite Amerikanci, koji su ubeđeni u apsolutnu i večnu zavisnost svega na ovome svetu od odluka Bele kuće, što smo ranije sumnjali u istinitost te „aksiome“. U današnje vreme je situacija na ovoj malenoj planeti zaista takva da je izbor bilo kog rivala u protekloj predizbornoj trci podrazumevao velike tektonske promene.

Kritična masa problema i nezadovoljstva koja se nagomilala u nekada superuspešnoj Americi izbacila je Donalda Trampa na obalu Kapitol Hila. To je nešto gotovo nezamislivo, ali se ipak dogodilo. Isto tako je neverovatno i neshvatljivo nekada izgledalo da republikanac može biti toliko popularan u Rusiji i Srbiji. Pa ipak, da li je sve to baš toliko neočekivano?

Zvuči paradoksalno, ali najveća Trampova prednost je očigledno bila u tome što se za njim ne vuče rep iz ranijih godina, provedenih na vrhu piramide američke političke elite. Za razliku od ove nove i „nevine“ zvezde rijaliti šou-programa, okružene lepoticama i pobednicama izbora za mis, Hilari Klinton se asocira sa rastrgnutim Gadafijem, sa haosom Bliskog istoka i krvavim ratom u Jugoslaviji. Njen poraz je, čini se, zadovoljio ono zajedničko osećanje kosmičke pravde koje imaju Srbi i Rusi.

Milijarder je napravio genijalan potez ponudivši se kao suprotnost tim iskusnim funkcionerima. Dajte bar jedan razlog zbog koga bi Srbi ili Rusi trebalo da gaje topla osećanja prema političkoj eliti SAD, čije je oličenje Hilari Klinton. Kandidatkinja demokrata

Smartfon u čast Trampa, rusko-italijanske kompanije Caviar

je toliko jasno artikulisala karakteristično antirusko/antisrpsko raspoloženje da nam je Trampov pristup delovao zaista revolucionarno (a čovek je samo

DAJTE BAR JEDAN RAZLOG ZBOG KOGA BI SRBI ILI RUSI TREBALO DA GAJE TOPLA OSEĆANJA PREMA POLITIČKOJ ELITI SAD, ČIJE JE OLIČENJE HILARI KLINTON. KANDIDATKINJA DEMOKRATA JE TOLIKO JASNO ARTIKULISALA KARAKTERISTIČNO ANTIRUSKO/ANTISRPSKO RASPOLOŽENJE DA NAM JE TRAMPOV PRISTUP DELOVAO ZAISTA REVOLUCIONARNO

izrazio želju da porazgovara sa nama i da pokuša da sagleda situaciju iz drugog ugla). Realizacija takvih namera je nešto sasvim drugo. Podrazumeva se da Tramp ni sa kim ne namerava da se bratimi. Mi to shvatamo. Ali i u Srbiji i u Rusiji se bar gaje nade da ćemo voditi koliko-toliko prihvatljiv dijalog.

Sa druge strane, našim najbližim susedima je zastao dah u iščekivanju. Sada je pod znakom pitanja finansiranje ne samo pojedinih projekata nego i čitavih država. A znamo da je u finansijskim pitanjima nedefinisanost vrlo štetna. Ako Tramp ispuni svoje obećanje i smanji tenziju u različitim regionima sveta, i usredsredi se na unutrašnje probleme SAD, onda će i sve izraženije nesuglasice na Balkanu najverovatnije malo splasnuti, a konflikt između Ukrajine/Evrope i Rusije može dobiti šansu da zaista bude rešen.

Utoliko pre što Evropska unija posle Brezgitza ima dosta i svojih problema.

Tramp može postati mirotvorac samo time što se neće mešati i podmetati klipove u točkove. Tu, međutim, iskršava čitava gomila onih famoznih „ako“: ako NATO prestane sa agresivnom politikom, ako „jastrebovi“ dozvole Trampu da smanji vojni budžet, ako on nađe zajednički jezik sa Putinom...

Uzged, ovo poslednje pitanje nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Prvo – suviše toga zavisi od rešenja tog pitanja. I drugo – postoje velike šanse za uzajamno razumevanje. Tako bar misle tamo, na Zapadu. Ljudi se nikada u životu nisu ni sreli, a Zapad ih već tretira skoro kao stare prijatelje. Doduše, strahovanja Zapada nisu baš neosnovana.

Nećemo sada o sličnosti imidža „mačo“ muškarca i lidera čvrste ruke bliskog običnom narodu. Bolje je da uporedimo razmere medijskih kampanja usmerenih na diskreditaciju obojice.

Tu Putin i Tramp zaista imaju mnogo zajedničkog: pretrpeli su i otvoreno podsmevanje, i neumesna poređenja, i negativan odnos zbog „preterane“ nezavisnosti njihovih ličnih stavova.

Uzroci demonizacije su jasni – njih je vrlo dobro i precizno opisao portparol ruskog predsednika Dmitrij Peskov: lideri dveju zemalja, rekao je on, „fenomenalno su bliski po svom konceptivskom pristupu spoljnoj politici“. Sve je krajnje jednostavno: i jedan i drugi temelje svoju politiku na nacionalnim interesima sopstvene zemlje, ali su pri tome otvoreni za dijalog sa svakim ko je za njega spreman. Nadajmo se da će njihov lični dijalog postati simbol promena.

Izbori 45. predsednika Amerike pretrpeli su u fascinantan rijaliti šou u kome je Tramp pobedio „kao iskusniji“. On je od samog početka ubrojan u autsajdere, i zbog toga su Rusi i Srbi još više navijali za njega. Zbog toga je i šamar koji je Tramp zalepio američkoj eliti dočekan aplauzom čak i u Državnoj dumi RF. Ali sve je to prošlo, dirljiva priča o „malom jogunastom milijarderu“ završila se hepiendom, reflektori su pogašeni, aplauz gledališta je utihnuo... Sada je vreme da se deštuje. I mi, Srbi i Rusi, gledamo u budućnost očekujući da se dogodi... Ne, ne očekujemo čudo, nego nešto još bolje od toga.

**Tatjana Zirjanova je magistrand
Diplomske akademije Ministarstva
spoljnih poslova RF, diplomirani
srbista, nekoliko godina živela u Srbiji**

INTERVJU: OLEG BONDARENKO

Rat u Ukrajini je ono što bi Zapad najviše voleo

Prošle su tri godine od ukrajinskog „Evromajdana“, a u Kijevu se priča o novom „Majdanu“. U kontekstu tih događaja jedan od vodećih ruskih eksperata za Ukrajinu, politikolog Oleg Bondarenko, dao je intervju za R Magazin. Bondarenko je dugo živeo i radio u Ukrajini, i sada otvoreno govori o tome zašto se Kijev posvađao sa Moskvom, kako ponovo podiči odnose dveju zemalja na odgovarajući nivo i šta će biti sa Donbasom i sporazumom iz Minska

RAZGOVOR VODIO IGOR GREKOV

Često se može čuti mišljenje i kritika da je Rusija „prespavala“ sve što se dešavalo u Ukrajini. Zbilja, kako joj je promakao ukrajinski „Majdan“?

Pre svega, Rusija umalo nije i samu sebe prespavala. Setimo se istorije naše zemlje u proteklih 25 godina: potpuni krah velike svetske sile, SSSR-a, potpuni krah svih očekivanja, institucija, ekonomske strukture društva, potpuno promenjena svest... Dešava se ponekad da se pokrenu „tektonske ploče“. U Rusiji je tokom devedesetih godina to njihovo kretanje bilo veoma snažno, i naravno, u takvoj situaciji ljudima je pre svega stalo da sačuvaju glavu na rameima, a sve ostalo je manje važno. Ne radi se, dakle, o tome da je Rusija sve prespavala. Rusija je bila u takvom stanju da joj je trebalo vreme da se sabere. A uspeła je da se sabere u najboljem slučaju tek krajem dvehiljaditih. Naravno, svet se za to vreme menjao i razvijao. Odvijali su se procesi koji nisu čekali da Moskva ustane sa kolena i da se sabere. A kada se Rusija konačno prenula i ponovo počela da se interesuje za ono što se događa na njenim granicama i kod komšija, shvatila je da su te komšije za proteklih 15–20 godina već izmislile neku svoju istoriju, i u toj istoriji su Rusiji dodelili mesto koje nije baš počasno. Staviše, vaspitali su čitavu generaciju ljudi koji su prilično kritični prema Moskvi. U toj situaciji se, naravno, dosta teško moglo nešto suštinski promeniti, jer je vreme već bilo izgubljeno. Izgubljene su dve decenije, tokom kojih nije bilo nikakve sistematske aktivnosti, institucije nisu ni sa kim saradivale niti je postojalo shvatanje da treba vaspitavati pokolenje prijatelja u Ukra-

jini ili, recimo, u Srbiji. Tamo su se stvari odvijale nekako same od sebe. Tamo je nastala sopstvena politička klasa. U Ukrajini je to klasična oligarhokratija, jer oligarsi upravljaju zemljom. Oni drže vlast. Oni su tamo vrhovna vlast, a iznad njih nema nikoga. Predsednici dolaze i odlaze, a oligarsi ostaju. Na to nije moguće uticati. Rusija je, naravno, velika zemlja, ali ima mnogo stvari na koje ona ne može uticati, bar u ovom trenutku. Ništa tu nije ponižavajuće, to je jednostavno konstatacija činjenice. Posle rasturanja SSSR-a mi više nismo raspolagali resursima koje je imao Sovjetski Savez i nismo mogli u ranijoj meri da utičemo na mnoge pojave. Zbog toga se, prirodno, tamo i dogodio prvi „Majdan“ 2004. godine, i dogodila se čitava lančana reakcija „obojenih revolucija“ duž granica Rusije – u Gruziji, Ukrajini i Kirgiziji, a bilo je pokušaja i u Belorusiji, Azerbejdžanu i Jermeniji.

Često se može čuti primedba da je Rusija i pored kritičnog stanja u svojoj kući investirala veliki novac u ekonomiju Ukrajine, u njeno stabilno stanje, dok su istovremeno u ukrajinskom društvu destruktivni procesi poprimali sve veće razmere. Na kraju se Ukrajina survala u „paralelnu stvarnost“, utonula je tako reći u srednjovekovnu fantaziju o sebi, o Zapadu i o Rusiji. Kako se moglo dogoditi da mi dvadeset i kusur godina pomažemo Ukrajini da stoji na nogama, a da istovremeno u svom najbližem okruženju odgajimo tako rusofobičnu zemlju?

Mi smo nastavili da koristimo tehnološke, industrijske i ostale lančane procese stvorene u sovjetsko vreme, i prodavali smo energente sa popustom, ali uopšte nismo pokrenuli takozvanu meku moć, tj. ono što se tretira kao instrument post-

Trg Nezavisnosti, Kijev, 2014.

industrijskog društva. Ali zato je te instrumente aktivno koristio Zapad. Taj proces nije se odigrao za jedan dan. Jednom sam napravio tabelu sa hronologijom, počev od otvaranja predstavništva Sorosovog fonda u Kijevu do trenutka oštrog suprotstavljanja Rusije, tj. do 2014. godine. Taj period je trajao 25 godina. Sorosov fond je otvoren 1989, a misli koje su tada tek počele da se rađaju donele su prve plodove tek 2014. godine. Problem je u tome što se svest ne menja za jedan dan. Najpre se izda udžbenik iz istorije u kome se kaže da je sovjetski period ukrajinske istorije bio diskutabilan. Zatim prođe još pet godina i doda se nekoliko redaka u kojima piše da je sovjetski period bio uglavnom negativan. Prođe još neko vreme i ponovo se menja formulacija, i uvek je oštrija od prethodne. Tako postepeno, posle 15 godina, ljudi od sovjetskog udžbenika istorije dođu do antiruskog udžbenika u kome se Rusija optužuje za sve smrtno grehe. Nažalost, to nije tipično samo za Ukrajinu. Isto to se primećuje i u polovini zemalja post-sovjetskog prostora, samo je druga stvar što tamo to nije toliko izraženo. Mi smo mogli da postupamo kao što je Jeljcin govorio: „Kad se probudiš, razmisli šta si učinio za Ukrajinu“, tj. mogli smo da živimo

za Ukrajinu, ali nismo ulagali nikakve sistematske i sistemske napore da u toj zemlji odgajimo elitu koja bi bila lojalna Rusiji. I eto, dobili smo to što smo dobili. I koliko je samo novca bilo uloženo u raznorazne olakšice vezane za nekakve programe industrijske saradnje, u popust na gas... To što smo mi davali popuste – to su naši problemi. Politika ne poznaje pojavu kao što je zahvalnost. Politika poznaje interes i konkurenciju različitih interesa. Eto, takav je sticaj okolnosti.

Gradani Srbije uglavnom imaju negativan stav prema sporazumu iz Minska jer strahuju od toga da se i

tamo može ponoviti scenario iz Srpske Krajine, tj. da je u pitanju nekakvo iznuđeno okretanje leđa svojima. Da li je situacija oko sporazuma iz Minska zaista opasna i može li se ponoviti scenario u kome će Rusija jednostavno okrenuti leđa Donbasu i ostaviti te ljude „na cedilu“?

Minski sporazum je svakako krajnje opasna stvar. Ali to je krajnje opasna stvar samo za Kijev, i isključivo za Kijev. Kada je 12. februara 2015. godine sporazum bio sklopljen u Minsku posle 16-časovnih pregovora i besane noći, uz učešće Merkelove, Olanda, Porošenka i Putina, to se događalo u kontekstu potpunog sloma ukrajinske armije. Bar polovina ukrajinskog vojnog kontingenta u Donbasu bila je tada u obruču kod Debaljceva. Pružena im je mogućnost da izađu iz tog obruča, i upravo u trenutku kada su izlazili potpisivan je taj sporazum. Porošenko je u tom trenutku više razmišljao kako da spase svoju armiju od neminovnog poraza, nego o dokumentu koji treba da prihvati. U nekim drugačijim uslovima on ne bi ni prihvatio taj sporazum. Međutim, sporazum je potpisan, i sada treba da se ispunjava, kao i svaki potpisani sporazum. A taj dokument podrazumeva zaštitu prava

ruskog stanovništva Donbasa u najvećem mogućem obliku koji usaglase strane, tj. međunarodna zajednica. U Donbasu žive Rusi, ali neću reći ništa novo ako kažem da Rusi žive još na mnogim mestima – na severu Kazahstana, na jugoistoku Letonije, u Belorusiji, u Harkovu, Odesi, Kijevu... Sada su, međutim, takve okolnosti da se ratovalo upravo u Donbasu i taj rat je svakako bio građanski, tj. nije bilo nikakve konfrontacije između vojnih mašinerija Kijeva i Moskve. To je nesumnjiva pobjeda Moskve, pobjeda Vladimira Putina, koji je primorao Porošenka da prihvati sporazum koji, blago rečeno, nije u skladu sa stavom Kijeva. Sporazum, pre svega, podrazumeva da u Donbasu treba da se održe izbori koje Kijev mora priznati. Drugo, Kijev mora priznati poseban status Donbasa sa svim onim što iz toga proizilazi, počev od mogućnosti uspostavljanja spoljnopolitičkih i ekonomskih odnosa, pre svega sa Rusijom, pa do priznavanja posebnog karaktera tog regiona definisanog Ustavom. U suštini, to je proces federalizacije Ukrajine. Sa federalizacijom Ukrajine slažu se svi glavni svetski centri – i Berlin kao glavni grad federativne Nemačke, i Vašington kao glavni grad federativnih Sjedinjenih Američkih Država, pa čak i Pariz kao glavni grad unitarne Francuske. Ne slaže se samo Kijev.

Uz sve to Kijev još i fantazira, i ističe verziju po kojoj najpre treba regulisati granice...

Da, u poslednjoj tački zaista se govori o tome da Ukrajina ponovo treba da uspostavi kontrolu nad granicom, ali to je poslednja tačka, koja je moguća tek posle realizacije svih ostalih tačaka i nikako drugačije. Oni mogu da fantaziraju koliko hoće, ali ja smatram da odugovlačenje realizacije sporazuma iz Minska odgovara isključivo Donjecku i Lugansku. Poznata je činjenica vezana za nepriznate države: pet godina je rok u kome se one još mogu vratiti u matičnu zemlju. Sada su prošle već skoro tri godine. Ostale su još samo dve godine i teško da će ovaj Donbas jednoga dana ponovo postati ukrajinski – toliko će se izmeniti ljudi i sistem ekonomskih odnosa. Sve se to odigrava postepeno. Naravno, imamo i primer vaspostavljanja jedinstva Zapadne i Istočne Nemačke, ali to je sasvim druga priča.

Veoma je teško sve vratiti unazad, jer su to ljudi koji su se gledali preko nišana i koji su ratovali i gubili svoje bližnje u tom ratu. Ja teško mogu i da zamislim situaciju kada je sa jedne strane pola miliona ljudi, i sa druge pola miliona ljudi koji su

Proslava Dana oslobođenja Donbasa od nemačkih okupatora, memorijal Saur Mogila, DNR

Rusija neće ratovati u Ukrajini. Ona može biti zainteresovana za mnogo toga, ali postoje neki unutrašnji procesi koji se odvijaju, i Moskva bi u najmanju ruku bila kratkoviđa kada bi pokušala da utiče na njih pomoću dva svoja saveznika – armije i flote

učestvovali u ratu i imali hiljade, ako ne i desetine hiljada poginulih – da oni sada ponovo počnu mimo da žive zajedno. Teško da je to moguće. Taj konflikt može još veoma dugo da ostane zamrznut. Vrlo je malo presedana. To se može uporediti sa severnim Kiprom, na primer. Tako je podeljen Kipar: sa jedne strane je turski deo, a sa druge je Kipar kao matična teritorija.

Rusija ne može da izda ni DNR ni LNR, niti bilo koga drugog, jer bi to značilo da je pristala na ustupke i izdala samu sebe. Ovde niko čak i ne razmišlja u kategorijama izdaje. To je proces kretanja. Ne može se napraviti jedan korak i onda stati. Ako počneš da praviš ustupke, onda je to danas Donbas, prekosutra Krim, a šta će biti posle toga? Sve se to uopšte ne dovodi u pitanje. Rusija neće otići iz Donbasa, u smislu pružanja podrške tim ljudima. A pruža im ekonomsku, moralnu i političku podršku. Međutim, Rusija neće angažovati armiju ili neke druge zvanične strukture.

Naši srpski čitaoci često pitaju zašto ih neće angažovati.

A zašto da ih angažuje? Nema nikačke potrebe za tim. Nama nije potreban rat. Rusija neće ratovati u Ukrajini. Ona može biti zainteresovana za mnogo toga, ali postoje neki unutrašnji procesi koji se odvijaju, i Moskva bi u najmanju ruku bila kratkoviđa kada bi pokušala da utiče na njih pomoću dva svoja saveznika – armije i flote. Naravno, Rusija je krajnje zainteresovana za federalizaciju Ukrajine. Bilo bi glupo to negirati. Međutim, ona neće primeniti silu da bi to postigla. Štaviše, nešto najgore što se može zamisliti bio bi rat između Rusije i Ukrajine. I ja mislim da je to ono što bi veoma želeli „jastrebovi“ u Vašingtonu. Ne treba se povoditi za njihovim željama. U tom slučaju bi svet bio drugačiji. Strategija „zavadi pa vladaj“ svakako je vrlo bliska i razumljiva našim partnerima. Ali Rusija i Ukrajina nisu Indija i Pakistan, nisu Srbija i Hrvatska, niti Izrael i Palestina. Mi imamo skoro isti jezik, ista nam je vera, što je veoma važno, jer svi ozbiljni civilizacijski konflikti po pravilu imaju međuverški karakter. Među nama nema nekih velikih rasepa. Spolja se nikako ne može uočiti razlika između Rusa i Ukrajinca. Sada je njima privremeno pomućen razum, ali ja mislim da će to proći.

Drugim rečima, rusko rukovodstvo razmišlja strateški i zna da je sve to pena koja će nestati...

U svakom slučaju možemo se nadati da je tako. Naši neprijatelji sanjaju o tome da se negde u Černigovskoj ili Ki-

jevskoj oblasti vode nekakva ratna dejstva, da se vrše teroristički napadi na ruske vojnike i tako dalje.

I da NATO okupira dobar deo Ukrajine?

Upravo tako. Sada vreme radi u korist Rusije, jer se već sada, dok mi razgovaramo, priprema treći „Majdan“.

I ukrajinski političari ponovo optužuju jedni druge da su agenti Kremlja...

Naravno. Sve je to u stvari za nas dobro. Neka Julija Timošenko optužuje Petra Porošenka da je on agent Kremlja, i neka Porošenko za to isto optužuje nekog trećeg. Tamo u stvari uopšte nema Putinovih agenata. Ja sam sedam godina radio u Kijevu i mogu sa sigurnošću da tvrdim: u Ukrajini ne postoje prorusski političari kao takvi. Druga je stvar što oni ne postoje ni u Srbiji – recimo to otvoreno. U svakoj zemlji lokalni političar deluje pre svega sa pozicija svojih interesa. On može da teži jednoj ili drugoj strani, ali on pre svega misli na sebe, i to je normalno i sasvim logično. U Ukrajini nikada nije bilo prorusskih političara. Janukovič nije bio prorusski političar.

To je poznati mit koji plasiraju zapadni mediji. Oni pišu o proruskom predsedniku Janukoviču.

Ja sam baš tih godina aktivno radio u Kijevu i znam kako je savetnik predsednika RF Sergej Glazjev vodio neverovatne debate, čak ne samo sa Janukovičem nego i sa takozvanim proruskim premijerom Nikolajem Azarovom, koji je između ostalog završio Moskovski državni univerzitet „Lomonosov“. Diskutovali su na temu sporazuma o zoni slobodne trgovine između Ukrajine i EU. Azarov je branio stav da treba potpisati ugovor sa Evropom. U tom trenutku se nije moglo ozbiljno govoriti o nekakvoj „proruskoj orijentaciji“ tog čoveka, mada se ne može reći ni da je on antiruski nastrojen. Azarov je rođen u Rusiji, u Kalugi. Ali stvar je u tome što su oni u tom trenutku branili svoje interese. Ti interesi su se sastojali u legalizaciji ne baš pošteno stečenog kapitala u Evropi, zbog čega im je i bilo važno da se sa njom integrišu. Isti je slučaj i sa Đukanovićem. Đukanović i Janukovič su se kretali istim putem. Zar Đukanović zaista svom dušom navija za evropske vrednosti? Ne, naravno! On je apsolutni cinik koji shvata da će završiti u zatvoru ukoliko se ne legalizuje u novoj Evropi. Isto je bilo i sa Janukovičem. Briga je njega bilo

za sve te vrednosti, njemu je bilo potrebno da sačuva ukradene milijarde. A može da ih sačuva samo u Evropi, i zato je inicirao celu tu priču sa potpisivanjem asocijacije. On je zapravo bio glavni „evrointegrator“ Ukrajine, a ne neko drugi. Drugi su samo podigli sa zemlje barjak evrointegracije koji je on bacio u žaru borbe za vlast. Prema tome, velika je zabluda smatrati da je prethodna vlast u Ukrajini bila prorusski nastrojena. Nema tamo prorusske vlasti, i nikada je nije bilo.

A treći „Majdan“? Da li se ljudima ipak polako otvaraju oči?

Teško je da se čoveku ne otvore oči kada on prima neku sitninu i to mu nije dovoljno da plati čak ni komunalne usluge. Ukrajina je bila jedan od malobrojnih rezervata socijalizma. Ona je i za vreme Kruščuka, i za vreme Kučme, i Juščenka i Janukoviča faktički i dalje u izvesnoj meri bila kao Sovjetski Savez – i po količini socijalnih olakšica i garancija, i po nivou pružanja podrške stanovništvu. Tamo je ekonomija imala vrlo izražen socijalni predznak. Nije bilo onih teških lomova koje je doživela Rusija tokom devedesetih. Taj period je nama poslužio kao nekakva vakcina. Ukrajina u tom smislu nije bila „vakcinisana“. Zato je bila veoma meka. Sada se iznenada postavilo da se mora izvršiti monetizacija privilegija. Rusija je kroz tu monetizaciju prošla pre više od 10 godina. I sada se u Ukrajini, naravno, pokreću penzioneri, počinju da izlaze na ulice... I s pravom izlaze, jer nema više novca. Grivna je trostruko pojeftinila otkako je otišao Janukovič, a cene su skočile. Mislim da će se dogoditi novi „Majdan“. Naravno, pitanje je kada će to biti. Iza tog novog ukrajinskog „Majdana“ neće stajati nikakve spoljne sile. Možda će prvi put u celoj istoriji Ukrajine to biti isključivo unutrašnji ukrajinski „Majdan“ koji će se dogoditi samo zato što će biti određeni broj ljudi spremnih da izađu na ulice i zauzmu par administrativnih zgrada, i biće određeni broj političara spremnih da se stave na čelo te akcije, i određeni broj borbenih odreda spremnih da obezbede njenu realizaciju, i određeni broj biznismena spremnih da sve to podrže. Sve će se to dogoditi bez telefonskih poziva iz Brisela, Vašingtona i Moskve.

Ukrajina će se doživljavati kao zemlja koja je razočarala sve oko sebe, i u tom smislu će ona biti potpuno nezavisna teritorija gde će se događati potpuno nezavisne stvari, koje neće zavisiti ni od Moskve, ni od Vašingtona, ali ni

od Kijeva. Tako izgleda teritorija anarhije iz perioda Nestora Mahnoa.

Kako će Rusija sanirati odnose sa Ukrajinom? Da li to zavisi od onoga što će se tamo događati u narednim mesecima?

Ja ne mislim da će u toj situaciji inicijativa poteći od Moskve. Inicijativa treba da potekne od Kijeva. A niko ne može reći kada će se to dogoditi.

Narod veoma brzo uči lekcije. On vidi da je „Majdan“ instrument za smenu vlasti. Ako se danas nekome nešto ne dopada, on više ne čeka da se nešto desi. Ne treba misliti da su te tehnologije negde usko lokalizovane. Ja dopuštam mogućnost da se takve tehnologije bez mešanja spoljnih aktera mogu pojaviti i u Srbiji uoči predsedničkih izbora. Biće borbe između kandidata. S obzirom na metode pomoću kojih je ona u poslednje vreme vođena na Balkanu, gde se čine pokušaji da se događaji na sve moguće načine dovedu u vezu sa Rusijom, ne može se isključiti mogućnost provokacija poput one u Crnoj Gori, sa pokušajima da se za sve optuži Rusija. Tu je veoma važno reći da se Moskva principijelno neće baviti mešanjem u unutrašnje poslove Srbije, niti će se baviti pružanjem nekakve besomučne podrške bilo kome. Ona će saradivati sa kandidatom koji pobedi na tim izborima.

I još jedno pitanje o sanaciji odnosa. Zasad je teško reći kada će se to dogoditi, ali mnogi pominju 2019?

To već liči na „gledanje u pasulj“. Kada će bračni par koji se razvodi ponovo uspostaviti dobre odnose? Imovina je već podeljena i sve što su imali rekli su jedno drugom. Kada će se odnosi Moskve i Kijeva sanirati? Po mom mišljenju, ako nam pođe za rukom da do 2020. godine oslobodimo Evropu energetske zavisnosti od Ukrajine, bilo putem „Južnog toka“, „Turskog toka“ ili „Severnog toka 2“, ili na neki drugi način, onda će Ukrajina izgubiti svoj monopol kao tranzitna zemlja i posrednik, i tada će se naši odnosi verovatno sanirati, jer će prestati da funkcionišu pojave na kojima se može špekulirati. A sada Ukrajina špekuliše zato što shvata da Evropa ne može bez nje. Ugovor sa Ukrajinom važi do decembra 2019. godine. Ako se pojavi novi gasovod, onda ćemo od januara 2020. godine moći da sednemo za pregovarački sto sa novim predsednikom Ukrajine i mirne duše da mu kažemo: „Hajde sad da se družimo.“ Samo što se u tom druženju više neće osećati miris gasa.

SA NAMA NA PUTU KARTICA NA POKLON

UZ KUPOVINU 25L GORIVA

Akcija traje do 31.12.2016. i važi za kupovinu
25 ili više litara bilo kog goriva na jednom računu.

